

Działalność rolnicza **Gospodarstwo rolne**

definicje

Działalność rolnicza

- Pojęcie działalności rolniczej zostało zdefiniowane w rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1307/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. Rozporządzenie to dotyczy płatności bezpośrednich dla rolników na podstawie systemów wsparcia w ramach wspólnej polityki rolnej. Stanowi ono, że **działalność rolniczą oznacza:**

„produkcję, hodowlę lub uprawę produktów rolnych, w tym zbiory, dojenie, hodowlę zwierząt oraz utrzymywanie zwierząt do celów gospodarskich, jak i utrzymywanie użytków rolnych w stanie, dzięki któremu nadają się one do wypasu lub uprawy bez konieczności podejmowania działań przygotowawczych wykraczających poza zwykłe metody rolnicze i zwykły sprzęt rolniczy, w oparciu o kryteria określone przez państwa członkowskie na podstawie ram ustanowionych przez Komisję, lub prowadzenie działań minimalnych, określanych przez państwa członkowskie, na użytkach rolnych utrzymujących się naturalnie w stanie nadającym się do wypasu lub uprawy” .

Działalność rolnicza

- Definicja działalności rolniczej znajduje się również na stronie internetowej Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi i brzmi następująco:

„działalność rolnicza to działalność w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej, w tym w zakresie produkcji materiału siewnego, szkółkarskiego, hodowlanego oraz reprodukcyjnego, produkcji warzywniczej, roślin ozdobnych, grzybów uprawnych, sadownictwa, hodowli i produkcji materiału zarodowego ssaków, ptaków i owadów użytkowych, produkcji typu przemysłowego, fermowego oraz chowu i hodowli ryb”

Działalność rolnicza

Bardzo podobna definicja znajduje się w ustawie o podatku dochodowym od osób fizycznych ustawodawca jednak podkreślił, że działalnością rolniczą jest powyżej wskazana działalność, ale odnosząca się jedynie do produkcji nieprzetworzonej (naturalnej).

Równocześnie do działalności rolniczej zalicza także przetrzymywanie zakupionych zwierząt i roślin w czasie ich biologicznego wzrostu, podając minimalny okres ich przechowywania od dnia zakupu.

Działalność rolnicza

Określenie zakresu działalności rolniczej możemy również wysnuć na podstawie ustawy prawo przedsiębiorców, która wymienia rodzaje działalności rolniczej, które nie podlegają regulacji podanej ustawy.

Art.6.1. Przepisów ustawy nie stosuje się do:

- 1) działalności wytwórczej w rolnictwie w zakresie upraw rolnych oraz chowu i hodowli zwierząt, ogrodnictwa, warzywnictwa, leśnictwa i rybactwa śródlądowego;
- 2) wynajmowania przez rolników pokoi, sprzedaży posiłków domowych i świadczenia w gospodarstwach rolnych innych usług związanych z pobytem turystów;
- 3) wyrobu wina przez producentów będących rolnikami wyrabiającymi mniej niż 100hektolitrów wina w ciągu roku gospodarczego, o których mowa w art.17ust.3 ustawy z dnia 12maja 2011r. o wyrobie i rozlewie wyrobów winiarskich, obrocie tymi wyrobami i organizacji rynku wina (Dz.U. z2016r. poz.859, z2017r. poz.624 oraz z2018r. poz. 650);
- 4) działalności rolników w zakresie sprzedaży, o której mowa w art.20ust.1c ustawy z dnia 26lipca 1991r. O podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U. z2018r. poz.200, z późn. zm.2).

Gospodarstwo rolne

W ujęciu ekonomicznym gospodarstwo rolne jest określone jako:

„celowo zorganizowany, mający własne kierownictwo zespół ludzi, ziemi i pozostałych środków produkcji, który zajmuje się produkcją roślinną i zwierzęcą, a niekiedy roślinną, zwierzęcą i przetwórstwem rolnym”.

Inne definicje tego pojęcia są bardzo zbliżone.

Wszystkie są bowiem konstruowane na podstawie takich czynników produkcji rolnej jak **ziemia, praca, kapitał i organizacja**. Czynniki te są w odpowiedni sposób wyodrębnione i zharmonizowane. Zaznaczyć należy, że zarówno udział czynników produkcji nieobejmujący ziemi, jak i składający się jedynie z niej nie stanowi gospodarstwa rolnego.

Gospodarstwo rolne – przedsiębiorstwo rolne

Kategoria ekonomiczna **przedsiębiorstwa rolnego** obejmuje niejako gospodarstwo rolne, ale wytwarzające produkty rolne lub świadczące usługi skierowane na rynek czyli do zewnętrznych odbiorców. Przedsiębiorstwo rolne zmierza bowiem do osiągnięcia jak największej rentowności. Z tego względu na fakt, że w **gospodarstwie rolnym następuje jedynie przetwarzanie jednej wartości użytkowej na inną można je określić jako najmniejszą jednostkę produkcyjną w rolnictwie.**

Gospodarstwo rolne – przedsiębiorstwo rolne

Odnosząc się natomiast do znaczenia prawnego podanych pojęć należy wskazać, że w przeszłości polski ustawodawca wyraźnie oddzielał **gospodarstwo rolne** od **przedsiębiorstwa rolnego**.

W art. 2 § 2 kodeksu handlowego z 1934 roku, gospodarstwo rolne nie było uważane za przedsiębiorstwo zarobkowe.

Również w okresie Polski Ludowej rozdzielenie tych pojęć zostało zachowane. Wówczas pojęcie przedsiębiorstwa było przypisane do jednostek państwowych. Wszystkie rolnicze jednostki wytwórcze były gospodarstwami rolnymi, jednak tylko jednostki „uspołecznione” posiadały status przedsiębiorstw .

Gospodarstwo rolne – przedsiębiorstwo rolne

Obecnie jednak w polskim jak i unijnym ustawodawstwie nie pojawia się kategoria przedsiębiorstwa rolnego.

Da się jednak wyodrębnić ekonomiczne elementy tego pojęcia w regulacji prawnej oraz elementy właściwe dla pojęcia prawnego. Choć jak wcześniej wspomniano brak jest w prawodawstwie unijnym pojęcia przedsiębiorcy rolnego to jednak można odnaleźć w prawie unijnym wiele sformułowań, które wskazują na to, że chodzi o przedsiębiorcę, który funkcjonuje w obszarze rolnictwa i może być określane tym mianem.

Jednym z przykładów takich sformułowań jest rozporządzenie Komisji (WE) nr 1860/2004 z 6 października 2004 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu WE w odniesieniu do pomocy w ramach zasady de minimis dla sektora rolnego i sektora rybołówstwa pojawia się definicja „**przedsiębiorstwa sektora rolnego**”. Oznaczają one przedsiębiorców, który zajmujące się produkcją, przetwarzaniem i wprowadzaniem na rynek produktów rolnych.

Gospodarstwo rolne – przedsiębiorstwo rolne

- Rozpoczynając analizę prawnej konstrukcji **pojęcia gospodarstwa rolnego** należy stwierdzić, że w zależności od przedmiotu regulacji ma ono różną treść.
- Definicje legalne określają to pojęcie albo biorąc pod uwagę zespół składających się na nie czynników (ujęcie przedmiotowe) albo w aspekcie funkcjonalnym czyli wychodząc od określonej działalności.

Gospodarstwo rolne – przedsiębiorstwo rolne

- **Ujęcie przedmiotowe nawiązuje do ekonomicznego aspektu tego pojęcia.** Określa ono bowiem gospodarstwo rolne poprzez wskazanie czynników produkcji, które tworzą zorganizowaną całość. Nie można jednak założyć, że prawne ujęcie jest tylko odzwierciedleniem ujęcia ekonomicznego. Potwierdzeniem tej tezy jest niejako definicja gospodarstwa rolnego znajdująca się w kodeksie cywilnym . Według art. 55³ k.c. na gospodarstwo rolne składają się czynniki materialne jak i niematerialne. Ustawodawca w pierwszej grupie wymienia grunty rolne, leśne, budynki i ich części, urządzenia oraz inwentarz. Niematerialny element tej definicji stanowi natomiast prawo związane z prowadzeniem gospodarstwa.
- Art. 55³ Za gospodarstwo rolne uważa się grunty rolne wraz z gruntami leśnymi, budynkami lub ich częściami, urządzeniami i inwentarzem, jeżeli stanowią lub mogą stanowić zorganizowaną całość gospodarczą, oraz prawami związanymi z prowadzeniem gospodarstwa rolnego.

Gospodarstwo rolne – przedsiębiorstwo rolne

Jeżeli natomiast chodzi o przykład definicji wychodzącej od funkcjonalnego ujęcia należy przytoczyć definicję znajdującą się w ustawie o ubezpieczeniach społecznych rolników. Według tej ustawy:

gospodarstwo rolne jest „każdym gospodarstwem służącym prowadzeniu działalności rolniczej”.

Gospodarstwo rolne – przedsiębiorstwo rolne

Jednocześnie należy w tym miejscu wskazać również definicje zaczerpniętą z regulacji unijnych.

- ▶ Największe znaczenie przypisuje się **definicji gospodarstwa rolnego** zawartej w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1307/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r.

Art. 4 ust. 1 lit. B

- ▶ „**gospodarstwo rolne**” oznacza wszystkie jednostki wykorzystywane do działalności rolniczej i zarządzane przez rolnika, znajdujące się na terytorium tego samego państwa członkowskiego
- ▶ Dwoma podstawowymi wyznacznikami gospodarstwa rolnego na gruncie tego aktu jest określenie elementów składających się na gospodarstwo rolne oraz sposób ich zarządzania (wszystkie jednostki wykorzystywane do działalności rolniczej i zarządzane przez rolnika), a także zależność zasięgu terytorialnego danego gospodarstwa. Musi ono bowiem znajdować się na terytorium tego samego państwa członkowskiego. Definicja ta jest więc zbliżona do ekonomicznego ujęcia rolniczej jednostki wytwórczej.

Gospodarstwo rolne – przedsiębiorstwo rolne

W polskim ustawodawstwie na określenie procesów wytwórczych w rolnictwie używa się takich sformułowań jak np.: „działalność wytwórcza”, „działalność rolnicza” „produkcja rolna” czy „działy specjalne”.

W art. 46¹ k.c. (definicja nieruchomości rolnej) stanowi, że działalność wytwórcza w rolnictwie obejmuje produkcje roślinną i zwierzęcą, nie wyłącza jednak z tej działalności ogrodnictwa, sadownictwa i produkcji rybnej.

Gospodarstwo rolne – przedsiębiorstwo rolne

Warto także zaznaczyć, że w polskim ustawodawstwie nie mamy bezpośredniego odwołania do kryterium cyklu biologicznego jako określenie podstawowego odróżnienia działalności rolniczej pochodzącej z natury od innych rodzajów działalności.

Jednakże poprzez wyliczenie przez ustawodawcę szczególnych rodzajów działalności rolniczej można wnioskować, że działalność rolnicza jest bezpośrednio związana z rozwojem organizmów żywych.

Proszę przeczytać rozdział VI „Gospodarstwo rolne i przedsiębiorstwo rolne” z podręcznika Prawo rolne red. P. Czechowski, Warszawa 2019, s. 118-125.

OWOCNEJ NAUKI!!

Pozdrawiam,

Maciej Gapski